

ماندن یا بیشتر ماندن مسئله این است!

کارشناسان بر این باورند که ماندگاری مدت زمان بیشتر زائران سبب رونق اقتصاد شهر می شود، نه فقط حضور آن ها



عکس از شهر شیراز

بسته ای برای سفر با کیفیت

«هرچه طول دوره اقامت زائران بیشتر باشد، عواید اقتصادی بیشتر و بهتری هم برای مشهد خواهد داشت». این جمله را رئیس اداره برنامه ریزی، سرمایه گذاری و زیرساخت های اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی می گوید.

احمد دیناری معتقد است که تعداد زیاد گردشگران با مدت اقامت کم، تحمیل بار اضافی به شهر خواهد بود؛ زیرا آن ها از سرانه مصرف آب، برق، گاز و نیز خدمات شهری مانند حمل و نقل و... استفاده می کنند و بر این منابع تأثیر می گذارند و این به معنای ضرر برای یک مقصد گردشگری است. پس هرچه مدت اقامت زائر در مشهد بیشتر باشد، بهتر است و به جای مانور و تأکید روی تعداد یاکمیت، باید روی کیفیت حضور زائران تأکید شود؛ زیرا ماندگاری بیشتر زائران سبب می شود آن ها هم به زیارت برسند و هم از فضاهای مختلف و ظرفیت های دیگر مشهد و اطراف آن استفاده کنند. نتیجه این روند، درآمدزایی برای شهر است و سرزندگی اجتماعی و اقتصادی آن و خشنودی بیشتر مجاوران را به دنبال خواهد داشت؛ زیرا وقتی فشار بر روی مجاور باشد، حتما نارضایتی حاصل می شود و این نارضایتی، کیفیت میزبانی را در مقاصد گردشگری تحت تأثیر قرار می دهد.

دیناری از میان چالش های افزایش ماندگاری زائران، به افزایش حضور آن ها در مناسبت های خاص، اشاره و بیان می کند: نبود برنامه های مشخص برای افزایش مدت اقامت و ماندگاری زائران در مشهد، یکی از این چالش ها است که رفع آن، کار یک دستگاه خاص نیست و نیازمند تشکیل یک مجمع یا شورایی است که دستگاه های ذی نفع یا متولی، عضو آن باشند و از ظرفیت تشکل های گردشگری و بخش خصوصی هم استفاده کنند تا این شورا برای ایام خلوت، برنامه ریزی و تعادل لازم برقرار کند.

او مسئله بعدی را تنگ عصری بودن می داند و می گوید: باید از زیارت-زیارت صرف به سمت زیارت-سیاحت گام برداشت که البته این اتفاق افتاده است و می توان در این زمینه از داشته ها و ظرفیت های تاریخی فرهنگی، ظرفیت های حوزه گردشگری سلامت و گردشگری خوراک بهره برد. به طور قطع نفوذ و نقش پررنگ زیارت است که سبب می شود در حوزه های گردشگری غذا، گردشگری سلامت و تاریخی و فرهنگی هم بتوانیم حرفی برای گفتن داشته باشیم و یک بسته سفر بی رقیب و با کیفیت ارائه دهیم. توجه کافی به این بخش ها و برنامه ریزی لازم باعث می شود که میانگین مدت اقامت و ماندگاری زائران در مشهد، افزایش پیدا کند و درآمدهای اقتصادی خوبی هم حاصل شود.

● هر زائر خارجی؛ یک فرصت شغلی

او با اشاره به اینکه به ازای ورود هر هزار گردشگر خارجی یک شغل ایجاد می شود و هرچه مدت اقامت آن ها بیشتر شود، این اشتغال پایدارتر خواهد بود، بیان می کند: گردش مالی ناشی از حضور ۲ میلیون زائر خارجی در مشهد در یک سال، حدود ۱۸۰ هزار میلیارد تومان است و این در حالی است که گردش مالی بالغ بر ۳۰ میلیون زائر داخلی در طول سال حدود ۹۰ هزار میلیارد تومان است. این نشان می دهد که گردش مالی ناشی از حضور گردشگران خارجی تقریباً دو برابر زائران داخلی است.

رئیس اداره سرمایه گذاری میراث فرهنگی استان با اشاره به لزوم تقویت روابط دیپلماتیک برای برقراری پرواز با کشورهای بازار هدف، به منظور جذب بیشتر زائر خارجی اظهار می کند: نکته بعدی، استفاده از ظرفیت رایزن های اقتصادی و فرهنگی است که در کنسولگری ها و سفارتخانه های ایران در کشورهای بازار هدف مستقر هستند. به نظر من رایزن های اقتصادی و فرهنگی ایران در کشورهای بازار هدف به قدر کافی و لازم در حوزه بازاریابی گردشگری فعالیت نمی کنند. هیئت های بازاریابی استان، فقط با هدف جذب زائران خارجی باید به کشورهای بازار هدف، اعزام و وارد مذاکره شوند که می توانند ترکیبی از بخش دولتی و خصوصی باشند.

سرور هادیان



مشهد بر اساس داده های رسمی، به صورت میانگین سالانه میزبان حدود ۳۰ میلیون زائر داخلی و حدود ۲ میلیون گردشگر خارجی است؛ اگر بخواهیم طور دیگری به این آمار و ارقام نگاه کنیم، به این نکته می رسیم که وجود بارگاه منور رضوی یک ظرفیت اقتصادی بالقوه برای مشهد است که سبب شده است گردش مالی حضور این تعداد زائر برای شهر در هر سال، حدود ۲۷۰ هزار میلیارد تومان باشد. سویی دیگر این آمار و ارقام، میزان حضور زائران در شهر است؛ رقمی که تا چندی پیش، بین دوتا دو و نیم روز بود و با اقدامات انجام شده اکنون به سه و نیم تا چهار روز افزایش یافته است؛ به اذعان کارشناسان، نکته در خور توجه در این زمینه اهمیت ماندگاری زائران در شهر است که سبب ایجاد فرصت های شغلی پایدار می شود و به واسطه آن چرخ اقتصاد شهر خواهد چرخید. برای ماندگاری اقامت زائران، نیازمند زیرساخت های بیشتر اقامتی، تفریحی و... هستیم تا با افزایش ماندگاری بی رویه و بدون برنامه ریزی زائر و گردشگر، با مشکلی در حوزه خدمات رسانی مواجه نشویم و از طرفی میل به ماندگاری زائر و گردشگر را با تأمین نیازهای او افزایش دهیم.

جاذبه هایی برای ماندگاری بیشتر

مدیر گروه پژوهشی جامعه شناسی گردشگری و عضو هیئت علمی جهاد دانشگاهی استان هم درباره این موضوع می گوید: معمولاً شهرهای گردشگری پذیر، چه از نوع سیاحتی و چه از نوع زیارتی، از افزایش مدت اقامت مسافران استقبال می کنند؛ به خاطر اینکه هر شب اقامت به طور معمول با خرید بیشتر و دریافت خدمات گردشگری از آن شهر همراه است اما این گونه نیست که میزان معینی به عنوان «مطلوب» برای ماندگاری تعریف شود.

دکتر حامد بخشی تصریح می کند: از آنجایی که اقتصاد مشهد از مسیر گردشگری تعریف شده است، حضور و ماندگاری زائران برای این شهر اهمیت زیادی دارد. معاش بسیاری از مردم این شهر از طریق فروش کالا و خدمات به زائران و گردشگران تأمین می شود. به گفته او، برای افزایش ماندگاری زائران و گردشگران در مقصد گردشگری، یک راه مشخص وجود دارد و آن اینکه در شهر

جاذبه های گردشگری و تفریحی ایجاد شود تا گردشگر تمایل به بازدید و تجربه آن ها را داشته باشد و برای این امر حاضر بشود بر مدت اقامت خود در شهر بیفزاید؛ چنان که گفته می شود احداث پارک های آبی در شهر مشهد به طور متوسط یک شب به ماندگاری زائران و گردشگران افزوده است. برای این امر، ابتدا باید سیاست های توسعه ای شهر مبتنی بر این امر باشد و در این مسیر اخلاص و کارشناسی صورت بگیرد.

دکتر بخشی تأکید می کند: همچنین باید مدیریت شهری، مشوق های سرمایه گذاری به شهر مشهد اختصاص بدهد تا سرمایه گذاران برای ساخت چنین تأسیساتی رغبت پیدا کنند.

مشهد بزرگ ترین مقصد زیارتی گردشگری ایران است و در صورتی که حاکمیت شهری مجوزها و مشوق های لازم را فراهم کند، بسیاری از سرمایه گذاران برای حضور در این شهر آمادگی خواهند داشت.

فقدان حمایت از بخش خصوصی

اقامتی سر جای خود باقی است.

وی بیان می کند: موضوعی که کمتر به آن توجه شده، این است که زائر باید بتواند با فضای این شهر ارتباط برقرار کند. باید بتواند زمان مناسبی را برای خودش و خودش و خانواده اش فراهم کند. اگر برنامه های محتوایی، فرهنگی، اعتقادی و تربیتی در شهر افزایش یابد، این حس ماندگارتز و بهتر خواهد شد و می تواند بر ماندگاری زائر تأثیر بگذارد.

حجت الاسلام والمسلمین پژمان فر به نقص آمار در زمینه میزان ماندگاری زائران در مشهد اشاره می کند و آن را از عواملی می داند که تصمیم گیری و برنامه ریزی برای افزایش ماندگاری آن ها را با مشکل مواجه می کند: برای برنامه ریزی در این زمینه حتماً احتیاج به آمار و ارقام دقیقی در این حوزه داریم.

او ادامه می دهد: به هر حال توسعه زیرساخت ها و امکانات رفاهی در شهر مشهد وجود دارد اما به طور قطع کسانی که کمترین استفاده را از این امکانات می کنند، خود مردم مشهد هستند و بیشترین بهره را زائرانی می برند که از نقاط مختلف دنیا و کشور به مشهد مشرف می شوند. برای اصلاح این مسئله هم لازم است ما بتوانیم از امکانات ملی استفاده کنیم. یعنی اگر خدمات به صورت ملی ارائه می شود، ما باید از امکانات ملی استفاده کنیم. متأسفانه بودجه زیارت که باید هر سال به شهر مشهد تزریق می شد و می توانست امکانات و زیرساخت های مناسبی را فراهم کند، محقق نشد و به همین دلیل بار همه این موضوع را به گردن بخش خصوصی انداخته ایم، این در حالی است که از بخش خصوصی هیچ نوع پشتیبانی نشده است.

او یادآوری می کند: از این رو خدمات فراهم شده با هزینه سنگینی ارائه می شود و این، جویبگی انتظارات مردم نیست. امیدواریم درباره این موضوع برنامه ریزی مدونی صورت بگیرد.

رئیس کمیسیون اصل ۹۰ نماینده مردم مشهد و کلات در مجلس شورای اسلامی هم بر لزوم افزایش ماندگاری زائران در شهر تأکید می کند و مشهد را به دلیل وجود مضجع منور رضوی دارای ظرفیتی می داند که در هیچ یک از نقاط ایران وجود ندارد.

حجت الاسلام والمسلمین نصرآ... پژمان فر ادامه می دهد: در گذشته های دور مردم با توجه به امکانات محدود ترددی که داشتند، وقتی به مشهد می آمدند، اقامت طولانی تری داشتند، تا جایی که زائران حضرت رضا(ع) گاهی قصد ۱۰ روز اقامت را می کردند اما به مرور به دلایل مختلف، ماندگاری زائر کاهش یافته و به حدود سه تا چهار شب رسیده است.

وی کاهش ماندگاری زائران را تهدیدی از بعد اقتصادی برای شهر می داند و می گوید: وقتی زمان ماندگاری زائر کمتر می شود، درآمد ها و اقتصاد در این حوزه تحت تأثیر قرار می گیرد، با این حال ممکن است تعداد رفت و آمدهای زائر به جای یک بار در چند سال که با قصد ۱۰ روز بود، حالا به یک بار در یک سال و گاهی دو تا چند بار در یک سال تبدیل شود، از این رو ماندگاری این افراد سرجمع شود.

حجت الاسلام والمسلمین پژمان فر اگرچه معتقد است که سرانه ماندگاری زائران در مشهد کاهش نیافته است، با این حال تأکید می کند که باید برای این موضوع برنامه داشته باشیم.

او همچنین با تأکید بر لزوم برنامه ریزی برای ایجاد زیرساخت های جاده ای و خدمات رسانی بیشتر به مسافرانی که با وسیله نقلیه شخصی به مشهد مشرف می شوند، می گوید: یکی از نقاط ضعف مشهد، کمبود پارکینگ است که باید به آن توجه شود.

رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی همچنین با اشاره به هزینه های سنگین اقامت زائر بیان می کند: اگرچه تنوع مراکز اقامتی، از هتل های پنج ستاره تا مسافرخانه ها و خانه مسافرها وجود دارد، گرایش مندی افشار مختلف مردم درباره هزینه های

لزوم ایجاد جاذبه های جانبی

مدیرعامل شرکت توسعه گردشگری شهرداری مشهد هم با تأکید بر اینکه باید در کنار زیارت برای خانواده های زائر برنامه داشته باشیم، می گوید: طبیعتاً پدر بزرگ ها و مادر بزرگ ها و پدر و مادر خانواده، زمان بیشتری را برای زیارت در نظر می گیرند؛ بچه ها در کنار زیارت، برنامه های خودشان را دارند. زمان زیارت برای بچه ها معمولاً چند ساعت و برای افراد بزرگ سال متفاوت و بیشتر است.

امیر رضانی با تأکید بر لزوم فراهم کردن مکان های مناسب برای اقامت و استراحت بزرگ تهرای خانواده، بیان می کند: باید اقامتگاه های مناسبی داشته باشیم که در شأن خانواده ها باشد. همچنین باید در حوزه غذا و سوغات و حوزه های مختلف به تناسب جامعه هدفمان کار کنیم و مجموع این اقدامات در افزایش ماندگاری زائران مؤثر است.

مدیرعامل شرکت توسعه گردشگری شهرداری مشهد بر لزوم برنامه ریزی و ایجاد جاذبه های جانبی زیارت هم تأکید می کند و می گوید: در صورتی که جاذبه های جانبی متناسب با خانواده های زائران ایجاد شود، در پی آن، به ماندگاری زائر هم کمک می شود. بحث ایجاد تفرجگاه ها برای خانواده ها مهم است؛ برای مثال پارک های آبی مشهد بر ماندگاری زائر تأثیر می گذارد.

رضانی همچنین درباره اقدامات شهرداری مشهد در زمینه ماندگاری زائران بیان می کند: برای جوانان داریم موضوع بازی های کابلی را پیگیری می کنیم که لایحه آن در شورا مطرح شده است و امیدواریم به زودی این لایحه، مصوب شود و به سمت اجرایی شدن آن گام برداریم. در چهار نقطه شهر شامل کوه پارک، پارک وکیل آباد، رود پارک و منطقه گردشگری هفت حوض، بازی های کابلی متنوعی مستقر خواهد شد که می تواند بسیار مفرح و جذاب باشد و به ماندگاری زائران کمک کند.

نگاهی آماری

به حضور زائران در مشهد

۳۰ میلیون نفر

شمار سالانه زائران داخلی

۲ میلیون نفر

شمار سالانه زائران خارجی

۹۰ هزار میلیارد تومان

گردش مالی زائران داخلی

۱۸۰ هزار میلیارد تومان

گردش مالی زائران خارجی

۶ زائر خارجی

یک فرصت شغلی

۴ روز

میانگین ماندگاری زائران

معرفی جاذبه های تاریخی و فرهنگی

ایجاد جاذبه های تفریحی غذا و سلامت

ارائه مشوق های سرمایه گذاری

پیشنهاد بسته ای برای سفر بی رقیب و با کیفیت

استفاده از ظرفیت رایزن های خارجی کشور برای جذب زائر خارجی

راهکارهای افزایش ماندگاری زائران